

Venäjän federaation metsätalousviraston johtajan Valeri Roshupkinin puheen teesit Povolzhen federaatiopiirin kokouksessa 6.9.2006

1. Uuden vuoden 2007 alussa meillä on edessämme tehtävä saattaa metsätalous toimimaan periaatteellisesti uusissa olosuhteissa. On ilmoitettu, että metsien hallinnossa on luvassa mittava ja johdonmukainen desentralisaatio. Tämä päätös heijastaa alueiden toiveita ja valmiuksia hallita itse metsävarojaan. Uudet ehdot annettu jo teillekin tutussa 199-FZ:ssä (*Federaationlaki nro 199*). Niitä on vahvistettu ja kehitetty Metsälain uudessa versiossa ja vastaavasti myös vuoden Federaation vuoden 2007 budjettilaissa. Meidän kokouksemme on tärkeä elementti kun valmistaudutaan siirtämään toimivaltuuksia federaation keskukselta alueille.

2. Nyt valmistumassa oleva versio uudesta metsälain valmisteltiin Venäjän presidentin toimeksiantojen mukaisesti yhteenvetona huhtikuudesta Syktyvkarin-kokouksesta. Esitän luettelon lakiuudistuksista meidän yhteisten ensisijaisten toimiemme näkökulmasta niiden toteuttamiseksi. Ensimmäinen: federaation subjektit saavat oikeuksia ja valtuuksia metsien käytön, uudistamisen, säilyttämisen ja suojelun alalla. Povolzhen piirissä oikeuksien ja toimivaltuuksien lisäksi alueiden hallinnon on määrä ottaa Federaation metsätalousvirastolta 14 virastoa ja yksi hallinto, 386 metsätilaa (leshoosia) joihin kuuluu 1628 hoitoaluetta. Annettujen organisaatioiden henkilöstömäärä on yli 48 000 henkeä, ja suurimpien metsien kuitupuun arvo on 6,6 miljardia ruplaa. Yleinen toimintajärjestys ja mekanismit siitä, miten virastot ja omaisuus luovutetaan keskukselta alueille, on hallituksen säätämää. Prosessin toteuttamiseen säännönmukaisesti ja asiallisessa juridisessa ohjauksessa menee kolmisen kuukautta. Prosessin pitkittyminen mistä syystä hyvänsä on vakava uhka jättää metsäalalla ilman budjettirahoitusta ensi vuonna. On siis erittäin tärkeää olla toistamatta virheitä joita on tapahtunut maaseutujen paikallismetsiä siirrettäessä. Oletan että meidän on yhdessä perusteltua kääntyä maan hallituksen puoleen ja pyytää yksinkertaistamaan menettelytapoja joita on käytetty 199-FZ:tä toteutettaessa.

3. Kysymys metsien hoitamisen järjestyksestä on ratkaistu uudella tavalla:

- vuokratuilla palstoilla metsänhoidosta huolehtii vuokralainen
- muilla alueilla, toisin sanoen 90 %:lla metsäalasta, vastaavan valtiollisen tilauksen toteuttaja

Mitä tämä siis merkitsee käytännössä? Ensiksi vuokrapalstoista. Metsän käytön perusmuotona on säilytetty 49 vuoden vuokraus, joka sisältää velvollisuuden metsänhoidosta ja investointihankkeiden toteuttamisesta. Uudelleen solmitut vuokrasopimukset sisältävät siviilioikeudellisia käyttömahdollisuuksia, kuten mahdollisuuden panttaukseen, edelleen vuokraamiseen sekä oikeuksien siirtämiseen. Nämä ovat merkittäviä etuja, joiden on määrä parantaa metsäteollisuuden investointi-ilmapiiiriä. Mainittuja etuja ei sovelleta vuokrasopimukseen jotka on solmittu ennen uuden metsälain voimaantuloa. Vastaavasti taas "uudet vuokraajat", ts. vuoden 2007 huutokaupan voittajat, saavat välittömästi myös metsänhoidon velvollisuudekseen. Samalla ns. vanhat vuokraajat saavat todellisen taloudellisen valinnan mahdollisuuden: he voivat solmia vuokrasopimuksen uudelleen ja saada sen edut ja samalla metsänhoitovelvoitteen tai jatkaa vanhalla sopimuksella ja kieltäytyä mainituista eduista ja velvoitteista. Lähdemme siitä oletuksesta, että enemmistö suurista metsänkäyttäjistä lähtee solmimaan uuden vuokrasopimuksen. Mutta se aihe koskeekin jo tulevaisuuden käytännön työtä vuokraajien kanssa..

4. Nyt niistä metsäalueista, jotka eivät joudu vuokralle.

Niitä hallinnoivat tällä hetkellä leshoosit, jotka siirtyvät 1. tammikuuta teidän hallintaan. Budjetista on tullut noin 1/3 leshoosien rahoituksesta ja loppurahoitus on tullut metsänhoitotarkoituksessa tehdystä puunkorjuusta. Uuden metsälain puitteissa viimeksi mainittu rahoituslähde poistuu, koska kaikki puunkorjuumuodot katsotaan poikkeukseksi yritystoiminnaksi. Laki

uuden metsälain käyttöön otosta oikeuttaa metsäviraston marras-joulukuussa määrittämään leshooseille hakkuupaikat ja kirjoittamaan hakkuuluvat ("metsäliput"), jotka ovat voimassa vuoden 2007 loppuun. Mutta jo vuodesta 2008 lähtien tämä lähde poistuu lopullisesti. Samoin poistuvat käytöstä metsäliput, jotka korvataan hakkuuilmoituksilla.

Vastaavasti ensi vuonna on ratkaistava seuraavat kysymykset:

- poimintahakkuiden organisointi siten, että hyödyn saa aluebudjetti
- saatujen varojen ohjaaminen metsänuudistukseen, vartiointiin ja suojeluun liittyvien vakinaisten töiden rahoittamiseen
- kilpailutuksen pohjalta valtioneuvosten toteuttajien valinta näihin töihin.

Kaikki nämä ovat uusia ja hankalia kysymyksiä. Tässäpä sitä on pohtimisen aihetta.

5. Metsätalouden vuoden 2007 budjettirahoituksen ehdot.

Kuten tiedätte, on valmisteltu tukien jakomenetelmä metsätalouden alalla siirrettävien valtuuksien toteuttamista varten.

Tärkeimpiä kohtia siinä on normatiivinen lähestymistapa kulujen määrittämiseksi, jotka liittyvät:

- kaikkiin metsätalouselämyksen töihin ml. entiset "kylämetsät" ja palontorjuntatoimenpiteet,
- alueviranomaisten ylläpitoon.

Metsätalouden vuodelle 2007 saamien tukien kokonaismäärä on 6,05 miljardia ruplaa. Noin 22 % tästä summasta eli 1,32 miljardia ruplaa muodostuu Volgan federaatiopiirin alueille myönnettyistä tuista. Ottaen huomioon keskushallinnolle jäävien toimintojen laajuus sekä Volgan federaatiopiirin asema Venäjän metsätaloudessa, nämä mittasuhteet ovat täysin oikeudenmukaisia. Mainitun jakomenetelmän mukaan lasketut luvut on esitetty alueiden näkökannalta katsottuna. Uudessa metsälain on määriteltävä, että jatkossa budjetointi rakentuu siten, että se tukeutuu pitkän aikavälin alueellisiin metsäohjelmiin. Näiden ohjelmien pohjalta muotoutuvat pitkän aikavälin ja vuosittaiset metsäsuunnitelmat, joista tulee lähtökohhta metsätalouden budjettirahoitukselle. Tämän työn puitteissa turvataan tärkeä vuorovaikutus metsäviraston ja alueiden välillä. On todennäköistä, että alueet etsivät omia rahoituslähteitä metsätalouden tukemiseksi. Mm. on esitetty ajatus niiden varojen, jotka tulevat federaation subjektien budjetteihin metsävarojen käytöstä, ohjaaminen metsätalouden harjoittamiseen. Me katsomme, minkä lisäksi lainsäätäjien olisi kannatettava meidän kantaamme, että metsien hallintavaltuuksien siirron yhteydessä alueille niille pitäisi siirtää myös kaikki metsävarojen käytöstä tulevat maksut. Mutta kaikissa tapauksissa ensi sijalla on aluehallintojen työ vuokraaja-metsänkävijöiden kanssa.

6. Jatkan edelleen lainsäädäntöön tulevista uudistuksista.

Sallittujen metsänkävijöiden luetteloa on laajennettu. Metsävarannon alueita on mahdollista luovuttaa kaivostoimintaa, infrastruktuurin kehittämistä ja muutamia muita tarkoituksia varten yleisin vuokraehdoin eli siirtämättä maa-alueita luokasta toiseen. Metsäinfrastruktuurin käsitettä on laajennettu, ja sen piiriin on otettu metsävarojen käyttöönottoa palvelevat kohteet. Näin ollen on sallittua rakentaa tällaisia kohteita, kunhan ne vastaavat ilmoitettuja metsänkävijöiden tavoitteita. Suojametsissä tapahtuvaa puunkorjuuta koskeva kielto on kumottu. Puunkorjuu on nyt mahdollista hakkuukypsissä ja yli-ikäisissä metsiköissä sekä silloin, kun kysymyksessä on kuolleiden tai vahingoittuneiden metsikköjen hakkuu, metsänhoitotoimet tai metsän poistaminen laillisen rakennustoiminnan tieltä. En luettele tässä enempää, mutta totean, että aluehallinnot saavat metsähallinnon alalla sellaiset toimivaltuudet ja mahdollisuudet, joita meillä ei aiemmin ole ollut.

7. Federaatiotasolle jää hyvin pieni joukko tehtäviä.

Niihin kuuluvat metsien etävalvonta ja -suojaus tulipaloilta, tuholaisilta, sairauksilta ja laittomilta hakkuilta sekä metsien valtiollinen luettelointi ja inventointi. Tarkoituksena on, että kaikki metsäsuunnitteluun liittyvät työt tehdään tilausten perusteella ja metsänkävijöiden kustannuksella. Federaation kontolle jäävät myös siementuotanto, jossa tähdätään paremmilla periytyvillä ominaisuuksilla varustettujen arvokkaiden puulajien lisäämiseen, metsäalan tutkimus- ja opetustoiminta sekä metsätalouden normitusta koskevien menetelmäohjeiden julkaiseminen. Kaikki normit tulevat

olemaan uudessa metsälaisissa määriteltyjen kasvualueiden mukaisesti eriytettyjä. Tällainen luettelo vastaa metsähallintonsa maksimaalisesti hajauttaneiden maiden kokemuksia.

8. Lainsäädännölliset uudistukset edellyttävät, että on olemassa mittarit federaation subjekteille siirtyvien toimivaltuuksien toteutumisen arviointia varten.

Käsittelen seuraavassa konkreettisia tehtäviä, joita varten mittaristo on kehitetty. Metsävarojen tarjonnan kasvun turvaaminen ja metsätulojen kasvattaminen. Viime vuosien aikana Volgan federaatiopiirissä hakkuusuunnite ja toteutuneet hakkuumäärät ovat olleet vakaassa kasvussa. Vuonna 2006 korjuumäärät kasvavat 11 prosentilla. Tällöin hakkuusuunnitteen toteutumisaste kohoaa 35 prosenttiin. Kuitenkin puun kantohinnat jäävät puolessa piirin hallintoalueista alhaisiksi, alle 60 ruplaan kuutiolta. Todettakoon, että puuraaka-aineen osuus valmiiden puu- ja paperituotteiden hinnasta on Venäjällä 4–5 prosenttia, kun taas tärkeimmissä tuottajamaissa se on 35–60 prosenttia. Tämä epäsuhta on erityisen tuntuva täällä Volgan federaatiopiirissä. Ei ole muuta keinoa kasvattaa metsätuloja alueella ja samalla päästä eroon "yhden päivän" metsäyrittäjistä kuin korottaa asteittain metsämaksuja! Kyseessä on rankka toimenpide, varsinkin kun siihen liittyy vaara työpaikkojen vähenemisestä. Asiaa on kuitenkin syytä pohtia. Tässä on teillekin ajattelemisen aihetta.

9. Kuten jo totesin, metsälaki määrittää metsänkäytön pääasialliseksi muodoksi pitkäaikaiset vuokrasopimukset. Myönteistä on, että Volgan federaatiopiirissä pitkien vuokrasopimusten osuus on kolmen vuoden aikana miltei kaksinkertaistunut. Vuokrasopimusten tarkastelu kuitenkin osoittaa, että vuokralle saatujen metsävarojen käyttö ei ole tehokasta: sopimusten mahdollistamasta puunkorjuusta toteutuu vain 59 prosenttia. Mordvan tasavallassa ja Penzan alueella vastaava luku on alle 50 prosenttia. Tšuvassiassa, Tatarstanissa ja Baškiriassa vuokrasopimuksia ei ole solmittu juuri lainkaan. Tiedetään, että Venäjällä ylipäätään on yleistynyt metsäalueiden käyttö, johon ei liity puunkorjuuoikeutta. Kyseessä on tällöin esimerkiksi metsien virkistyskäyttö, oheiskäyttö tai käyttö metsästyksen tarpeisiin. Vuoden 2007 alusta metsiä säästävien käyttömuotojen luettelo laajentuukin huomattavasti. Monissa tapauksissa säästävä metsänkäyttö antaa moninkertaisesti suuremman tuoton kuin puunkorjuutoiminta, ja samalla metsien ekosysteemit säilyvät. Volgan federaatiopiirissä on ainutlaatuisia luonnonympäristökokonaisuuksia. Edellytykset säästävien metsänkäyttömuotojen aktiiviselle kehittämiselle näyttäisivät siis olevan olemassa. Kuitenkin niiden osuus piirissä on käytännössä vähäinen: kaikkien metsiä säästävien käyttömuotojen tuottamat tulot ovat vain 2,7 prosenttia metsävarannon käyttömaksuista, mikä on vain kolmannes koko Venäjän keskiarvosta. Federaation lainsäädännössä on jo huomioitu mahdollisuus perustaa matkailu- ja virkistyspalveluja tuottavia erityistalousalueita. Ne ovat arvokkaita alueiden kehittämisen kannalta ja liiketaloudellisesti houkuttelevia, joten asia on tulossa hyvinkin ajankohtaiseksi.

10. Selvää on, että strategisena tavoitteena on metsäsektorin kokonaisvaltainen kehittäminen. Metsälaisissa on määritelty tämän kehitystyön tärkein väline eli suuria hankkeita toteutettaessa käytettävät investointisopimukset metsätalouden infrastruktuurin kehittämiseen yhdistettyinä. Metsäsektorin kehitystaso Volgan federaatiopiirissä, erityisesti Permin aluepiirissä, Nižni Novgorodin ja Kirovin alueilla sekä Tatarstanissa, on Venäjän korkeimpia. Huolettomuuteen ei kuitenkaan ole aihetta, kun asiaa tarkastellaan Venäjän metsäteollisuuden vuosia jatkuneen jälkeenympäristön taustaa vasten.

Tavoitteeksi on asetettu kotimaisen puunjalostusteollisuuden tuotteiden kysynnän kasvattaminen Venäjällä. Erityistä huomiota kiinnitetään kahteen meille uuteen alueeseen:

- puuhun perustuvien energiamuotojen käytön lisääminen vaihtoehtona perinteisille energialähteille
- puun käytön lisääminen asuinrakentamisessa, muun muassa kohtuuhintaisten asuntojen saatavuuden parantamiseen tähtäävän kansallisen hankkeen yhteydessä.

Tehokas keino puun käytön lisäämisessä voisi olla taajamien vieressä sijaitsevien metsäalueiden varaaminen puuasuinrakentamista varten. Selvää on, että me kaikki olemme kiinnostuneita paitsi uusien myös kaikkien perinteisten puunjalostusteollisuuden muotojen edistämisestä alkaen sellu- ja

paperitehtaiden perustamisesta (niitä ei ole rakennettu Venäjälle lainkaan viimeisten 25 vuoden aikana) ja päätyen pk-yrittäjyyden kehittämiseen sahatoiminnassa sekä vaneri- ja levytuotannossa. Nyt alueet ovat saamassa käyttöönsä tehokkaan välineen näiden tavoitteiden edistämistä varten eli mahdollisuuden operoida alueen metsävaroilla.

11. Metsänuudistus, metsien vartiointi ja suojelu; nämä kaikki siirtyvät täysin alueiden hoidettaviksi. Volgan federaatiopiirissä on varmistettu tasapaino metsänuudistuksen ja metsien poistuman välillä. Kuitenkin muutamilla alueilla puuston tarvittavan lajikoostumuksen muodostaminen on jäänyt määrältään erittäin alhaiseksi esim. Permin alueella – vain 18 % metsänuudistustöistä. Maatalousmailla ei itse asiassa harjoiteta ollenkaan suojametsien viljelyä: 2005 Volgan federaatiopiirissä istutettiin tämäntyppistä metsää 4500 ha.

Yleensä ottaen metsän raaka-ainepotentiaalin laatu on huonontunut:

- havupuubarat ovat vähentyneet huomattavasti (20 vuodessa 7 %)
- tammivarannot ovat vähentyneet jyrkästi, siperianmäntyvarannot on käytännössä käytetty loppuun.

Tämä on luonteenomaista kaikille niille Venäjän alueille, joissa metsänkäyttöaste on pitkän aikaa ollut korkea. Tähän liittyen Venäjän presidentti on asettanut tehtäväksi siirtyä sellaisiin metsänuudistusmenetelmiin, joissa painopiste on istutuksessa ja kylvössä. Vuoteen 2008 mennessä on tarkoitus lisätä 1,5-kertaisesti aktiivista metsänuudistusta istuttamalla taloudellisesti arvokkaita lajeja. Nižni Novgorodin ja Uljanovskin alueet ovat niiden hakijoiden joukossa, jotka haluaisivat osallistua tämän alan pilottihankkeisiin. Metsänuudistuskysymyksistä on tullut erittäin merkittäviä tänä päivänä, mm. arvioitaessa, miten kattavasti ja laadukkaasti alueet ovat toteuttaneet niille myönnettyjä valtuuksia.

12. Metsien palovartiointitehtävät on osittain luovutettu alueille jo viime vuonna; vuodesta 2007 lähtien ne luovutetaan kokonaisuudessaan alueille ml. ennakkotorjunta, valmistautuminen kauteen, jolloin metsäpalovaara on suuri, sekä metsäpalojen sammuttaminen.

Keskushallinnolle jää vain ilma- ja satelliittivalvonta. Kuluvan vuoden tilanne on ollut, kuten ennustimme, huomattavasti viimevuotista huonompi. Vaikein metsäpalotilanne on ollut Baškortostanissa ja Nižni Novgorodin alueella. Yleensä ottaen kehitelty metsien palosuojelujärjestelmä on osoittanut toimivuutensa. Voidaan todeta, että suurin osa metsäpaloista on ihmisten toiminnan aiheuttamia tai yksinkertaisemmin sanottuna syynä on paikallisten asukkaiden ja maatalousorganisaatioiden johdon vastuuton käytös sekä hoitamattomat tienvierustat. Näitä rikkomuksia voidaan ehkäistä ennalta ja lopettaa vain paikan päällä... Tästä riippuu huomattavasti metsien paloturvallisuustaso.

13. Samanlainen tilanne vallitsee metsien suojelussa tuholaisilta ja sairauksilta. Käytännössä vastuu siirtyy vuodesta 2007 lähtien kokonaisuudessaan aluetasolle. Volgan federaatiopiirin tilannetta ei voida pitää hyvänä: tuholaisien ja sairauksien leviämispesäkkeitä esiintyy yli 786 000 hehtaarin alueella. Kolmasosa tästä saastuneesta alasta (luonnonseikoista johtuen) on Baškortostanissa, jonka metsien terveystilannetta asiantuntijat luonnehtivat "kroonisesti tukalaksi".

Välittömät tehtävät:

- tuholaisien ja sairauksien leviämispesäkkeiden pinta-alaa on supistettava,
- tuholaisien ja sairauksien siirtyminen on estettävä naapurialueille; siirtymistä on tapahtunut edellisinä vuosina, kun "kylämetsät" ovat olleet käytännössä isännättömiä.

Näille metsän loisille on aivan sama, kuka vastaa niiden torjunnasta: keskus vai alueet...

14. Suunnilleen samanlainen tilanne on laittomien hakkuiden suhteen.

Vuonna 2005 Volgan federaatiopiirissä paljastettiin 3700 metsälainrikkomusta, joista aiheutuva vahinko oli 758,7 miljoonaa ruplaa. Alustavat tiedot kuluvalta vuodelta osoittavat, että laittomien hakkuiden määrä ei ole alentunut. Suuri osa rikkomuksista tapahtuu Permin aluepiirissä, Kirovin alueella ja Mari-Elin tasavallassa. Permin aluepiirin alueella tehdyn ilma- ja satelliittivalvonnan tiedot osoittavat, että maasta käsin tapahtuvassa valvonnassa paljastetaan tällä hetkellä vain 10 %

metsälainrikkomusten kokonaismäärästä. Ilma- ja satelliittivalvonta kattaa kuluvana vuonna 10,9 miljoonaa ha Volgan federaatiopiirin tärkeimmistä metsäalueista, mikä on melkein 50 % intensiivisen metsänkäytön alueesta. Tärkein seikka, mikä meidän on tehtävä paikan päällä, on toteuttaa teillekin tuttu Virastojen välinen toimenpidesuunnitelma. Päävastuu sen toteuttamisesta on nyt alueilla ja voimaministeriöiden aluevirastoilla sekä fiskaaliasioita hoitavilla aluevirastoilla.

15. Lopuksi yhteenveto:

- vuodesta 2007 lähtien metsätaloudessa alkaa perin pohjin uusi kehityskausi;
- ensi kerran Venäjän metsätalouden 300-vuotisen historian aikana on radikaalisti siirretty metsien hallintavaltaa keskukselta alueille;
- miten menestyksellinen tulee olemaan siirtyminen uuteen metsien hallintajärjestelmään, riippuu aluehallintojen paikan päällä suorittamista aktiivisista ja harkituista toimista sekä tietenkin meidän yhteistyömme tiiviistä koordinoinnista.

Lähde: Venäjän luonnonvaraministeriö